

MENSAXE DO SANTO PADRE PARA A CORESMA DO 2016

«'Misericordia quero e non sacrificio' (Mt 9,13). As obras de misericordia no camiño xubilar»

1. **María, imaxe dunha Igrexa que evangeliza porque é evangelizada**

Na Bula de convocación do Xubileu convidei a que «a Coresma deste ano Xubilar sexa vivida con maior intensidade, como momento forte para celebrar e experimentar a misericordia de Deus» (*Misericordiae vultus*, 17). Coa invitación a escoitar a Palabra de Deus e a participar na iniciativa «24 horas para o Señor» quixen facer fincapé na primacía da escoita orante da Palabra, especialmente da palabra profética. A misericordia de Deus, en efecto, é un anuncio ao mundo: pero cada cristián está chamado a experimentar en primeira persoa ese anuncio. Por iso, no tempo da Coresma enviarei aos Misioneiros da Misericordia, a fin de que sexan para todos un signo concreto da proximidade e do perdón de Deus.

María, despois de acoller a Boa Noticia que lle dirixe o arcanxo Gabriel, María canta proféticamente no *Magnificat* a misericordia coa que Deus elixiuna. A Virxe de Nazaret, prometida con Xosé, convértese así na imaxe perfecta da Igrexa que evangeliza, porque foi e segue sendo evangelizada por obra do Espírito Santo, que fixo fecundo o seu ventre virxinal. Na tradición profética, na súa etimoloxía, a misericordia está estreitamente vinculada, precisamente coas entrañas maternas (*rahamim*) e cunha bondade xenerosa, fiel e compasiva (*hesed*) que se ten no seo das relacións conxugais e parentais.

2. **A alianza de Deus cos homes: unha historia de misericordia**

O misterio da misericordia divina revélase ao longo da historia da alianza entre Deus e o seu pobo Israel. Deus, en efecto, móstrase sempre rico en misericordia, disposto a derramar no seu pobo, en cada circunstancia, unha tenrura e unha compaixón visceral, especialmente nos momentos máis dramáticos, cando a infidelidade rompe o vínculo do Pacto e é preciso ratificar a alianza de modo máis estable na xustiza e a verdade. Aquí estamos fronte a un auténtico drama de amor, no cal Deus desempeña o papel de pai e de marido traizoado, mentres que Israel o de fillo/filla e o de esposa infiel. Son xustamente as imaxes familiares -como no caso de Oseas (cf. Os 1-2)- as que expresan ata que punto Deus desexa unirse ao seu pobo.

Este drama de amor alcanza o seu culmen no Fillo feito home. Nel Deus derrama a súa ilimitada misericordia ata tal punto que fai del a «Misericordia encarnada» (*Misericordiae vultus*, 8). En efecto, como home, Xesús de Nazaret é fillo de Israel para todos os efectos. E o é ata tal punto que encarna a escoita perfecta de Deus que o Shemà require a todo xudeu, e que aínda hoxe é o corazón da alianza de Deus con Israel: «Escucha, Israel: O Señor é o noso Deus, o Señor é un só. Amarás, pois, ao Señor, o teu Deus, con todo o

teu corazón, con toda a túa alma e con todas as túas forzas» (Dt 6,4-5). O Fillo de Deus é o Esposo que fai calquera cousa por gañarse o amor da súa Esposa, con quen está unido cun amor incondicional, que se fai visible nas nupcias eternas con ela.

É este o corazón do *kerygma* apostólico, no cal a misericordia divina ocupa un lugar central e fundamental. É «a beleza do amor salvífico de Deus manifestado en Xesucristo morto e resucitado» (Exh. ap. *Evangelii gaudium*, 36), o primeiro anuncio que «sempre hai que volver escoitar de diversas maneiras e sempre hai que volver anunciar dun xeito ou doutro ao longo da catequese» (ibíd., 164). A Misericordia entón «expresa o comportamento de Deus cara ao pecador, ofrecéndolle unha ulterior posibilidade para examinarse, converterse e crer» (*Misericordiae vultus*, 21), restablecendo dese modo a relación con el. E, en Xesús crucificado, Deus quere alcanzar ao pecador mesmo na súa distancia máis extrema, xustamente alí onde se perdeu e afastouse del. E isto faino coa esperanza de poder así, finalmente, enternecer o corazón endurecido da súa Esposa.

3. As obras de misericordia

A misericordia de Deus transforma o corazón do home facéndolle experimentar un amor fiel, e faino á súa vez capaz de misericordia. É sempre un milagre o que a misericordia divina se irradie na vida de cada un de nós, impulsándonos a amar ao próximo e animándonos a vivir o que a tradición da Igrexa chama as obras de misericordia corporais e espirituais. Elas lémbrennos que a nosa fe se traduce en xestos concretos e cotiáns, destinados a axudar ao noso próximo no corpo e no espírito, e sobre os que seremos xulgados: nutrilo, visitalo, consolalo e educalo. Por iso, expresei o meu desexo de que «o pobo cristián reflexione durante o Xubileu sobre as obras de misericordia corporais e espirituais. Será un modo para espertar a nosa conciencia, moitas veces aletargada ante o drama da pobreza, e para entrar aínda máis no corazón do Evanxeo, onde os pobres son os privilexiados da misericordia divina» (ibíd., 15). No pobre, en efecto, a carne de Cristo «faise de novo visible como corpo martirizado, chagado, flaxelado, desnitrado, en fuga... para que nós recoñezámolo, toquémolo e asistámolo con coidado» (ibíd.). Misterio inaudito e escandaloso a continuación na historia do sufrimento do Cordeiro Inocente, zarza ardente de amor gratuíto ante o cal, como Moisés, só podemos quitarnos as sandalias (cf. Ex 3,5); máis aínda cando o pobre é o irmán ou a irmá en Cristo que sofren por mor da súa fe.

Ante este amor forte como a morte (cf. Ct 8,6), o pobre máis miserable é quen non acepta recoñecerse como tal. Cre que é rico, pero en realidade é o máis pobre dos pobres. Isto é así porque é escravo do pecado, que o empuxa a utilizar a riqueza e o poder non para servir a Deus e aos demais, senón para sufocar dentro de si a íntima convicción de que tampouco el é máis que un pobre esmoleiro. E canto maior é o poder e a riqueza á súa disposición, tanto maior pode chegar a ser este enganoso ofuscamento.

Chega ata tal punto que nin sequera ve ao pobre Lázaro, que esmoleira á porta da súa casa (cf. Lc 16,20-21), e que é figura de Cristo que nos pobres esmoleira a nosa conversión. Lázaro é a posibilidade de conversión que Deus nos ofrece e que quizá non vemos. E este ofuscamento vai acompañado dun soberbio delirio de omnipotencia, no cal resoa siniestramente o demoníaco «seredes como Deus» (Xn 3,5) que é a raíz de todo pecado. Ese delirio tamén pode asumir formas sociais e políticas, como mostraron os totalitarismos do século XX, e como mostran hoxe as ideoloxías do pensamento único e da tecnociencia, que pretenden facer que Deus sexa irrelevante e que o home se reduza a unha masa para utilizar. E actualmente tamén poden mostralo as estruturas de pecado vinculadas a un modelo falso de desenvolvemento, baseado na idolatría do diñeiro, como consecuencia do cal as persoas e as sociedades máis ricas vólvense indiferentes ao destino dos pobres, a quen pechan as súas portas, negándose mesmo a miralos.

A Coresma deste ano Xubilar, pois, é para todos un tempo favorable para saír por fin da nosa alienación existencial grazas á escoita da Palabra e ás obras de misericordia. Mediante as corporais tocamos a carne de Cristo nos irmáns e irmás que necesitan ser nutridos, vestidos, aloxados, visitados, mentres que as espirituais tocan máis directamente a nosa condición de pecadores: aconsellar, ensinar, perdoar, amoestar, rezar. Por tanto, nunca hai que separar as obras corporais das espirituais. Precisamente tocando no mísero a carne de Xesús crucificado o pecador poderá recibir como don a conciencia de que el mesmo é un pobre esmoleiro. A través deste camiño tamén os «soberbios», os «poderosos» e os «ricos», dos que fala o *Magnificat*, poden decatarse de que son inmerecidamente amados por Cristo crucificado, morto e resucitado por eles. Só neste amor está a resposta á sede de felicidade e de amor infinitos que o home -enganándose- cre poder colmar cos ídolos do saber, do poder e do posuír. Con todo, sempre queda o perigo de que, por mor dun pechase cada vez máis hermeticamente a Cristo, que no pobre segue chamando á porta do seu corazón, os soberbios, os ricos e os poderosos acaben por condenarse a si mesmos a caer no eterno abismo de soidade que é o inferno. Velaquí, pois, que resoan de novo para eles, do mesmo xeito que para todos nós, as lacerantes palabras de Abrahán: «Teñen a Moisés e os Profetas; que os escoiten» (Lc 16,29). Esta escoita activa prepararanos do mellor modo posible para celebrar a vitoria definitiva sobre o pecado e sobre a morte do Esposo xa resucitado, que desexa purificar á súa Esposa prometida, á espera da súa vinda.

Non perdamos este tempo de Coresma favorable para a conversión. Pedímolo pola intercesión materna da Virxe María, que foi a primeira que, fronte á grandeza da misericordia divina que recibiu gratuitamente, confesou a súa propia pequenez (cf. Lc 1,48), recoñecéndose como a humilde escrava do Señor (cf. Lc 1,38).

Vaticano, 4 de outubro de 2015
Festa de San Francisco de Asís

FRANCISCUS